

ACC. N:R. 4997

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland. Upptecknat av: Folke Neij

Härad: Tveta. Adress: Bankeryd.

Socken: Öggestorp. Berättat av: Enok Karlsson

Uppteckningsår: 1936. Född år 1868 i Öggestorp.

Uppteckningen rör T O R K H U S.

Skriv endast på denna sida!

4 sid.

4927

Hemmansägaren Enok Karlsson, Hiegöl, född 1868
i Öggestorp, känd från föregående uppgifter till Folk-
minnesarkivet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

4927

T O R K H U S.

Torkhus förekommo, men icke gärna mer än ett i samma gård. Torkhuset kallades basta, och dess huvudändamål var torkning av lin.

Basta.

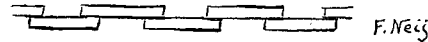
"Basta' s'ulle legga för se, långt ifrå' di andre husa. De' va' fa'li't för värmen. De' fanns bestämmelse öm de', men ja' minns inte, hur långt de' s'ulle va'.

Di hade basta ihop bra många, å de' feck en passa på, när ho' va' värmdar.

Basta' va' uttå temmer, knuttemrad". Ingångsdörren hade den vanligen på långsidan, åt ena hörnet till, varierande. Någon svale var det inte på bastan. Den hade "bräatak me' törv på". Bräderna voro lagda paral-

lellt med gavlarna och på sådant sätt, att varannan

bildade täcklist, se fig. 1.

Inuti var bastan öppen upp till ryggåsen men utan fristående stolpar. Ugnen var, från dörren sett, vid den motsatta långväggen med ugnöppningen riktad mot dörrväggen.

Ugnen var murad med murbruk. Den var av stenhällar med kistformigt eldrum och hade särskild rökgång. Ugnens yttre storlek kunde variera något, men eldrummet brukade vara en aln i fyrkant. De yttre dimensionerna taxerar meddelaren i minnet till omkring 2,5 X 0.75 m. i nutida mått.

Antalet lavar var växlande. De sutto över varandra som hyllor och voro fastsatta i väggen. Benämningen var maltlavar.

Bastan brukades uteslutande till torkhus. Där torkade man malt och lin. Linet utbreddes på säckar,

som lagts över ett galler ovanpå ugnen.

Malt torkades också i bastan. Det utbreddes på maltlavarna.

Som torkhus för säd användes aldrig bastan, ej heller för rökning eller torkning av kött eller fisk.

Särskilda torkmetoder.

Säden torkade man i bakugnen eller i solen på berghällar.

Torkgrop har här i trakten förekommit under namnet "törkegrav". "De' va' te å grava ett höl å lägga stänger öve' de'. Så ellade en i hölet å la' lin övanpå stängera. De' feck va' en te å si ätter, så de' inte tok ell. Di brukade stå breve' å bröta unna för unna'". "Törkegraver" funnos samtidigt med bastorna, och dem använde man sig av, "när di inte hade basta".

F. Neij